

нормативність і коректність просодичної реалізації ним іншомовного висловлювання відповідно до мети та ситуації спілкування.

У свою чергу, під *комунікативною компетенцією* розуміємо здатність білінгва втілювати здобуті знання про особливості ситуативної доцільності використання систем контактуючих мов.

Урахування потребує і той факт, що комунікативна і мовна компетенції індивіда формуються під впливом соціокультурного середовища і відображаються, за твердженням Цурикової Л. В. [6, 12], у свідомості мовця у вигляді культурно детермінованих когнітивних лінгвокомунікативних моделей і норм їх актуалізації, що й становить його *соціокультурну компетенцію*. Ця компетенція являє собою знання соціокультурного контексту актуалізації мовної й комунікативної компетенцій і формується паралельно до них як їх фонові знання. З іншого боку, соціокультурна компетенція може розглядатися як результат сформованості й інтегрованого функціонування мовної й комунікативної компетенцій білінгва. Таким чином, наявність згаданих трьох компетенцій у двомовного індивіда свідчить про його загальну іншомовну компетенцію.

У цьому зв'язку процес формування іншомовної компетенції, який передбачає формування нової мовної і культурної норм, значною мірою ускладнюється конфронтацією первинної і вторинної мовних картин світу у свідомості мовця, що виявляється у явищі інтерференції рідної мови і культури. Це означає, що формування іншомовної компетенції білінгва та зв'язок реальної дійсності з її іншомовними відповідниками здійснюється через посередництво рідної мови і культури особливо на початковому етапі вивчення іноземної мови в умовах штучного білінгвізму і при низькому рівні акультурації двомовця.

Відтак, на шляху пошуку нової картини світу релевантної мові, що вивчається, у двомовній свідомості білінгва утворюється *апроксимована* система, що є проміжним кодом на рівні внутрішнього мовлення й інтелекту індивіда. Звідси випливає, що процес формування іншомовної компетенції і процес адаптації білінгва в новому лінгвокультурному просторі супроводжується не лише зміною мовного коду, але й переорієнтацією соціокультурних норм, перебудовою способу мислення і мовної картини світу. З огляду на складність цього явища, важливого значення набувають такі допоміжні фактори процесу засвоєння вторинної мови і культури як *когнітивна гнучкість* білінгва, яка сприяє усвідомленій диференціації і забезпеченню комунікативної коректності вживання комунікативних моделей іноземної мови у різних соціокультурних контекстах, та його *мовне чуття*, яке являє собою сформований механізм самоконтролю і самооцінки коректності актуалізації іншомовного дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аврорин В. А. Двужычье и школа / В. А. Аврорин // Проблемы двуязычия и многоязычия. — М., 1972. — С. 49—62.
2. Вайнрайх Уриель. Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования / Уриель Вайнрайх ; пер. с англ. Ю. А. Жлуктенко ; вступ. ст. В. Н. Ярцевой. — К. : Вища школа, 1979. — 263 с.
3. Верещагин Евгений Михайлович. Психологическая и методическая характеристика двуязычия / Е. М. Верещагин. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1969. — 160 с.
4. Жлуктенко Юрий Александрович. Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики / Ю. О. Жлуктенко. — К. : Вид-во Київського ун-ту, 1966. — 135 с.
5. Кононенко Віталій Іванович. Українська лінгвокультурології : навч. посіб. / В. І. Кононенко. — К. : Вища школа, 2008. — 327 с.
6. Попова З. Д., Стернин И. А. Язык и национальное сознание / З. Д. Попова, И. А. Стернин. — Изд-во 3-е, перераб. и доп. — Воронеж : Истоки, 2007. — 61 с.
7. Прохоров Юрий Евгеньевич. Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль в обучении русскому языку иностранцев / Ю. Е. Прохоров. — Изд-во 4-е, стереотип. — М. : КомКнига, 2006. — 224 с.
8. Цурикова Л. В. Межкультурное взаимодействие с позиции когнитивно-дискурсивного подхода / Л. В. Цурикова // Вопросы когнитивной лингвистики. — М. : Прогресс, 2006. — Вып. 1. — С. 5—15.
9. Шумарова Н. П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізму : монографія / Н. П. Шумарова. — К. : КДЛУ, 2000. — 283 с.
10. Чередниченко Александр Иванович. Про мову і переклад / О. І. Чередниченко. — К. : Либідь, 2007. — 248 с.
11. Щерба Лев Владимирович. Языковая система и речевая деятельность / Л. В. Щерба. — Л. : Наука, Ленингр. отд-ние, 1974. — 428 с.

Ірина ЯРОЩУК

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ СИТУАЦІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

У статті обґрунтовано необхідність використання методу моделювання професійно-комунікативних ситуацій на заняттях з іноземної мови у ВНЗ економічного профілю. З'ясовано змістові характеристики

етапів тренінгу формування умінь професійного спілкування у майбутніх економістів під час вивчення іноземних мов у вищій економічній школі.

Ключові слова: іношомовне професійне спілкування, професійно-комунікативна ситуація, тренінг.

В статті обґрунтовано необхідність використання метода моделювання професійно-комунікативних ситуацій на заняттях із іноземного мови в ВНЗ економічного профілю. Виявлені змістові характеристики етапів тренінгу формування умінь професійного спілкування у майбутніх економістів в час вивчення іноземних мов в вищій економічній школі.

Ключевые слова: иноязычное профессиональное общение, профессионально коммуникативная ситуация, тренинг.

The necessity of the usage of method of modelling of professionally communicative situations in foreign language classes in the universities of economic type is grounded. Content characteristics of the stages of training of forming of abilities of professional intercourse of future economists during the study of foreign languages at higher economic school are determined.

Keywords: foreign professional intercourse, professionally communicative situation, training.

Підготовка майбутніх економістів до професійної діяльності є складним і багатоплановим процесом, який зумовлює виявлення тих компонентів, що мають вагомий вплив на формування особистості майбутнього професіонала. Одним із таких компонентів є розвиток комунікативних умінь та навичок у майбутніх фахівців економічного профілю. Саме професійне спілкування, сприяючи адаптації особистості економіста та її позиціонуванню в умовах розвитку основних напрямків ринкової економіки України, є невід'ємною частиною соціодинамічних процесів реалізації діяльності фахівця.

Актуальність проблеми професійно-комунікативної готовності майбутніх фахівців економічного профілю до професійного спілкування зумовлюється низьким рівнем їх підготовки ще під час навчання у ВНЗ. Невміння вести професійний діалог спостерігається в перші ж дні трудової діяльності молодого працівника. Причиною такої проблемної ситуації є недостатня розробка форм та методів комунікативної складової професійної підготовки економіста як засобу швидкої адаптації фахівця в нових виробничих умовах.

Отже, метою наукового пошуку є обґрунтування необхідності використання методу моделювання професійно-комунікативних ситуацій на заняттях з іноземної мови у ВНЗ економічного профілю. Досягнення поставленої мети зумовлює виконання низки важливих завдань. Зокрема визначення основних етапів тренінгу з формування умінь іношомовного професійного спілкування в умовах освітньо-розвивального середовища ВНЗ, з'ясування основних принципів, на яких базуватиметься організація тренінгу з підготовки майбутніх економістів до іношомовного професійного спілкування.

Для вивчення реального стану проблеми підготовки майбутніх економістів до професійного спілкування важливо проаналізувати основні нормативні документи, що регламентують процес професійної підготовки, висувають вимоги до фахівця, який здобуває вищу економічну освіту. Освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця з економіки за напрямом 6.030508 – «Фінанси і кредит» є нормативним документом, що містить основні положення державного стандарту, в якому відображено цілі освітньої та професійної підготовки, визначено місце майбутнього економіста у структурі господарства держави та регіону, сформульовано вимоги до його компетентності, знань, умінь та якостей, що необхідні для успішного виконання завдань професійної діяльності. Ця характеристика встановлює галузеві кваліфікаційні вимоги до соціально-виробничої діяльності випускника вищого навчального закладу та державні вимоги до властивостей і якостей особи, яка здобула відповідний освітній рівень даного фахового спрямування, серед яких:

професійне призначення та умови використання фахівців із економіки за напрямом 6.030508 – «Фінанси і кредит» у формі переліку посад, виробничих функцій і типових завдань діяльності;

освітньо-кваліфікаційні вимоги до випускників вищих навчальних закладів у формі переліку здібностей і умінь вирішувати завдання професійної діяльності;

вимоги до атестації якості освітньої і професійної підготовки випускників;

відповідальність за якість освітньої і професійної підготовки випускників.

Фахівець зі спеціальності «Фінанси і кредит» повинен бути готовим до виконання професійних функцій «у сфері фінансово-кредитного обслуговування юридичних та фізичних осіб за такими видами економічної діяльності: фінансова діяльність (фінансове посередництво, страхування, допоміжна діяльність у сфері фінансів та страхування); операції з нерухомістю, орендування приміщення та послуги юридичним особам (діяльність у сфері бухгалтерського обліку, консультації з питань комерційної діяльності та управління); державне управління (управління та нагляд у сфері оподаткування, управління на рівні районів, міст і селищ, допоміжна діяльність у сфері державного управління, діяльність у сфері соціального страхування)» [1]. Відповідно до первинних посад, які може обіймати економіст, виділимо його професійні функції, що реалізуються у взаємозв'язку (табл. 1).

Таблиця 1

Професійні функції економіста та їх характеристика

№	Функція	Характеристика функції
1.	Розвивальна	Організація освітньої, консультативної та наукової діяльності. Розвиток професійних і професійно-комунікативних якостей. Постійне підвищення кваліфікації та професійна самоосвіта.
2.	Дослідно-аналітична	Організація досліджень стану ринкової економіки. Пошук шляхів підвищення економічної ефективності виробництва та їх реалізація. Системний аналіз і прогнозування розвитку конкурентного середовища. Комунікативний маркетинг.
3.	Планувально-фінансова	Планування і прогнозування діяльності підприємства та власної діяльності. Планування ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. Планування прибутку, доходів та фінансових витрат підприємства.
4.	Організаційно-управлінська	Управління власною діяльністю. Управління персоналом. Комунікативний менеджмент і реалізація управлінських рішень.
5.	Контрольна	Контроль за забезпеченістю підприємства необхідними ресурсами. Контроль за видатками і доходами підприємства. Контроль за виконанням партнерами та постачальниками договірних угод.
6.	Координаційна	Координація діяльності економічних підрозділів підприємства. Координація складання перспективних планів роботи підприємства в умовах економічної кризи. Координація використання резервів підприємства.
7.	Комунікативна	Забезпечення подолання комунікативних бар'єрів у процесі взаємообміну інформацією. Обмін знаннями, ідеями, перспективними планами щодо підвищення ефективності економічної діяльності підприємства. Встановлення та налагодження комунікативної взаємодії з замовниками, партнерами, співробітниками підприємства.

Змістом діяльності економіста є забезпечення діяльності підприємства засобами здійснення економічного аналізу його господарської діяльності, розробка заходів щодо підвищення ефективності робіт та раціонального використання ресурсів, проведення ділових переговорів з колегами, партнерами чи замовниками з метою забезпечення фінансової взаємовигоди та попередження фінансових ризиків. Тому від того, наскільки рівень підготовки економістів відповідає потребам розвитку економіки, від поєднання гуманітарної підготовки з професійною кваліфікацією, значною мірою залежать як темпи зростання продуктивності праці, обсягів виробництва, рівень зайнятості населення, так і морально-психологічний клімат у колективі, згуртованість і дисциплінованість кадрів.

Аналізуючи сучасний стан підготовки економістів до професійного спілкування, необхідно констатувати скорочення кількості годин, відведених на вивчення блоку гуманітарних предметів у вищих навчальних закладах економічного профілю. Така ситуація спричинена тим, що основний напрям університетської освіти у ВНЗ економічного профілю, як і система вищої освіти України, підпорядковується суспільним нормам та потребам і спрямований на розвиток професійних умінь та навичок майбутніх економістів. Окрім цього побутує думка, що велика кількість гуманітарних дисциплін «зменшує» питому вагу предметів, що сприяють професійній підготовці, і як наслідок – знижується рівень професійно-комунікативних умінь.

Проте, професіоналізм майбутніх економістів не може обмежуватися та визначатися лише фаховою підготовкою, оскільки загальна ефективність його діяльності значною мірою залежить від: сформованості вмінь фахівця зорганізуватись і використати набуті знання, вміння, навчальний та життєвий досвід в певній професійній ситуації; вміння знайти та проаналізувати необхідну інформацію; вміння залагоджувати конфліктні ситуації та знаходити компромісні рішення; рівня професійної комунікативної компетентності та уміння вести діалог тощо. Саме блок гуманітарних дисциплін відіграє важливу роль у формуванні творчої і гармонійної особистості майбутнього економіста, сприяє розвитку його світогляду, навичок професійного спілкування, комунікабельності та, загалом, підтриманню позитивного іміджу випускника ВНЗ.

Зокрема комунікативний підхід у вивченні мов орієнтований на їх опанування через спілкування. Вільне володіння рідною та іноземними мовами сприяє самовираженню та самопрезентації як створення позитивного іміджу особистості в побутовій, науковій чи діловій сферах. Тому досконале вивчення не лише

ділової української, але й іноземної мови є передумовою ефективною взаємодії на різних рівнях, налагодження професійних контактів із вітчизняними та закордонними колегами, мобільності майбутніх фахівців, інтенсивності інтеграційних процесів.

З'ясовано, що ефективність формування та вдосконалення майбутнім економістом умінь і навичок професійного іншомовного спілкування збільшується під час виконання певних завдань тренінгу професійної комунікації, з умовами яких студент ознайомлюється на практичних заняттях у процесі навчання у ВНЗ, маючи змогу моделювати ті чи інші моменти професійної комунікативної діяльності. Серед основних цілей тренінгу виділимо формування і корекцію знань, умінь і навичок, необхідних для успішного спілкування у процесі виконання завдань професійної діяльності. У завданнях тренінгу з підготовки майбутніх економістів до професійного спілкування, який є формою активного навчання, беруть участь від 6 до 12 осіб. Тренінг професійного іншомовного спілкування дає студенту реальну можливість сформуувати вміння і навички побудови продуктивних міжособистісних відносин, проаналізувати низку соціально-психологічних ситуацій як з власної позиції, так і з позиції партнера зі спілкування. Тренінг розвиває в майбутніх економістів вміння вести переговори, виступати перед численною аудиторією, проводити наради, адекватно поводитись у конфліктних ситуаціях тощо [2].

З метою одержання позитивних результатів організація тренінгу з підготовки майбутніх економістів до іншомовного професійного спілкування базується на таких принципах [3, 87 – 94]:

Принцип виклику (виклик у даному випадку є таким завданням, яке дає змогу студенту розширити свої можливості. Всі завдання тренінгу були побудовані з урахуванням перспективи постійного зростання людських можливостей).

Принцип позитивного зворотного зв'язку (цей принцип передбачає прийняття будь-яких висловлювань чи проявів учасників тренінгу як конструктивної даності. Проведення тренінгу відбувалось таким чином, щоб думки, реакції, пропозиції учасників були враховані тренером).

Принцип вагомості (після завершення тренінгу кожен учасник зрозумів, що здобув щось нове в інтелектуальному плані).

Принцип ефективності методів і вправ (кожен із учасників переконався у дієвості запропонованих методів).

Основні етапи тренінгу з формування вмінь іншомовного професійного спілкування в умовах освітньо-розвивального середовища ВНЗ економічного профілю, основою якого є модульність, технологічність, комплексність, та їхня характеристика відображені у таблиці 2.

Таблиця 2

Зміст, характеристика та послідовність етапів тренінгу формування умінь професійного спілкування у майбутніх економістів в освітньо-розвивальному середовищі вищої економічної школи

№	Назва етапу	Характеристика етапу
1.	Моделювальний	Педагог особисто чи за допомогою мультимедійних засобів демонструє студентам взірець чи модель уміння спілкуватись на прикладі запропонованої ситуації, ймовірність якої у професійній діяльності фахівця економічного профілю є достатньо високою. Особливістю цього етапу є те, що педагог ознайомлює студента з теоретичними засадами професійно-економічної комунікації.
2.	Організаційно-стимулювальний	Педагог має змогу визначити індивідуально-психологічні особливості студентів, що необхідні для здійснення майбутньої професійної комунікативної діяльності, зокрема: їх вербальні властивості, комунікативні й організаторські здібності, рівень самооцінки особистості кожного із них і наявного рівня мотивації афіліації. Студенти, в свою чергу, мають реальну можливість виявити себе та власний природний потенціал у процесі виконання запропонованих педагогом тестових завдань. Результатом цього етапу є оцінка педагогом результатів тестових завдань, визначення проблемних питань щодо диференціації студентів і підбір низки практичних завдань, виконання яких підвищить ефективність оволодіння вміннями та навичками професійного спілкування, забезпечить індивідуалізацію і диференціацію навчання. На цьому етапі завдання майбутніх економістів полягає у формуванні та закріпленні зразків комунікативних умінь у процесі виконання низки вправ, ролевих і ділових ігор. Завдання педагога полягає у створенні позитивної мотивації майбутніх економістів до самореалізації у процесі виконання того чи іншого практичного завдання.
3.	Практичний	Здійснюється формування динамічного професійно-комунікативного стереотипу засобами навчання студентів прийомом налагодження

№	Назва етапу	Характеристика етапу
		товариських стосунків, аналізу та вирішення конфліктних ситуацій, техніці подолання агресивності у стосунках та керування емоційною сферою, прийомом та способам досягнення соціального престижу. Завдання педагога на цьому етапі полягає у формуванні індивідуального стилю спілкування, розвитку й автоматизації вмінь професійно-економічної комунікації.

Вищезазвані етапи забезпечують ефективне здійснення процесу формування іншомовних професійних комунікативних умінь і досягнення триєдиної мети:

створення демонстраційної основи для формування професійних комунікативних умінь;

формування і закріплення професійних комунікативних умінь;

удосконалення, комбінування та автоматизацію набутих умінь у нових комунікативних ситуаціях, створення умов для їх переносу у професійну діяльність.

Серед основних завдань тренінгу формування умінь іншомовного професійного спілкування на особливу увагу заслуговує необхідність створення умов для поступової зміни позиції студента: в процесі послідовного виконання завдань тренінгу майбутній економіст перетворюється з імітатора комунікативних моделей в активного учасника комунікативної взаємодії.

Ідея про те, що навчання іншомовному професійному спілкуванню повинно базуватись на використанні різних за ступенем складності комунікативних ігрових ситуацій як основи взаємодії «викладач-студент», «студент-студент», «студент-студенти», стала визначальною під час розробки програми тренінгу з підготовки майбутніх економістів до ділової комунікації. Оскільки спілкування є частиною взаємодії, її засобом та способом, а взаємодія більшості фахівців економічного профілю зі своїми партнерами, замовниками чи співробітниками відбувається у комунікативній формі, то програма комплексу занять із підготовки майбутніх економістів до професійного спілкування містить вправи, рольові та ділові ігри, завданням яких є формування і вдосконалення комунікативних умінь, необхідних для підвищення ефективності ділової взаємодії [3, 13 – 14].

Ділова гра є одним із дієвих методів набуття досвіду іншомовного професійного спілкування майбутніми економістами та розвитку їх аналітичних здібностей. Вона допомагає майбутнім фахівцям уявити умови професійної діяльності та практично реалізувати набуті знання. Ділова гра проводиться у чотири етапи [2]:

1-й – ознайомлення учасників із цілями, завданнями й умовами гри;

2-й – інструктаж учасників щодо порядку проведення гри;

3-й – розподіл учасників на рольові групи;

4-й – аналіз, оцінка процесу та результатів гри.

Ділова гра поєднує в собі такі принципи навчання, як принцип моделювання майбутньої професійної діяльності та принцип проблемності. На основі результатів теоретичних джерел було визначено основні вимоги до навчальної ділової гри[]:

наявність необхідних базових знань, що сприяють розв'язанню поставленого завдання;

актуальність поставленого завдання, яке спонукає до використання вже набутих знань і сприяє пошуку нових методів його вирішення;

багаторазове проведення однотипних ігор, з метою розвитку необхідних навичок та доведення їх до автоматизму;

організацію та управління процесом гри перекласти на викладача.

Формуючи уміння і навички іншомовного професійного спілкування, ділова гра виконує професійно-орієнтаційну (орієнтувала студентів на планування власної професійної мовленнєвої поведінки та прогнозування варіанту поведінки співрозмовника, розвивала вміння оцінювати вчинки), мотиваційно-спонукальну (приводила у дію механізми мотивації), виховну (через рольову гру забезпечувався всебічний вплив на студента), навчальну (забезпечувала оволодіння навичками та вміннями ділового мовлення в умовах міжособистісного спілкування) функції і сприяє формуванню професійних якостей особистості та становленню активної позиції майбутнього фахівця.

Серед основних завдань вдало розробленої гри в контексті навчання виділимо такі:

полегшити сприйняття і запам'ятовування навчального матеріалу;

навчити майбутніх фахівців правильно застосовувати варіанти мовленнєвої поведінки у певній ситуації і допомогти створити саму ситуацію;

розвинути мовну творчу активність та мовну реакцію економістів.

Студент, беручи активну участь у запропонованих вправах, рольових і ділових іграх, має можливість формувати вміння і навички економічного та рефлексивного мислення, розвивати функціональність мовної особистості, формувати уявлення про принципи культури спілкування та професійної культури, які мають визначальний вплив на духовність і професіоналізм майбутнього економіста.

Таким чином, підготовка майбутнього економіста до професійного іншомовного спілкування відповідає

навчальній меті; завдання відображають предметний і соціальний зміст професійної діяльності, сприяють формуванню у студентів іншомовних комунікативних умінь, навичок аналізу професійних ситуацій і прийняттю самостійних рішень, розвивають здатність регулювати емоційну сферу та знаходити консенсус у спірних питаннях. Комплексність і вмотивованість поставлених завдань сприяють результативності оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками іншомовної професійної комунікації. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці моделі системи формування іншомовної професійної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Перелік спеціальностей. Фахове спрямування «Фінанси і кредит» [Електронний ресурс] / Уманський державний аграрний університет. – Режим доступу до ресурсу : <http://udau.edu.ua/index.php?pid=242>.
2. Энциклопедия "Карьера" / В. Алтухов, Н. Евланова, С. Захарова [и др.]. – М. : РТВ-Медиа, 2007. – 288 с.
3. Сидоренко Е. В. Тренинг коммуникативной компетентности в деловом взаимодействии / Е. В. Сидоренко. – СПб. : Речь, 2007. – 208 с.: ил.
4. Биркенбиль В. Ф. Коммуникационный тренинг. Наука общения для всех / В. Ф. Биркенбиль ; пер. с нем. Н. Чупеева. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 352 с.
5. Васильев Н. Н. Тренинг профессиональных коммуникаций в психологической практике / Н. Н. Васильев. – СПб. : Речь, 2007. – 283 с.
6. Палюк Л. Г. Проблема обучения устному деловому общению будущих специалистов банковской сферы / Л. Г. Палюк // Иноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 41–44.

Мар'яна КАРАНЕВИЧ

ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розглянуто теоретичні передумови прагматичного аспекту перекладу художньої літератури; проаналізовано причини й особливості застосування прагматично зумовлених лексичних та граматичних трансформацій на прикладі класичної англійської літератури; встановлено, що викликом для перекладача у відтворенні прагматики художнього твору є труднощі, пов'язані з пошуком у мові перекладу відповідника з еквівалентним оригіналу прагматичним значенням та складність відтворення комунікативно-прагматичного змісту образу персонажу; виявлено, що найуживанішими прагматично зумовленими трансформаціями, що сприяють досягненню адекватності перекладу, виявились заміна, генералізація та додавання.

Ключові слова: прагматичний потенціал, трансформація, адекватність, еквівалентність, адаптація, комунікативний ефект.

В статье рассмотрены теоретические предпосылки прагматического аспекта перевода художественной литературы; проанализированы причины и особенности применения прагматически обусловленных лексических и грамматических трансформаций на примере классической англоязычной литературы; установлено, что вызовом для переводчика в воспроизведении прагматики художественного произведения есть трудности, связанные с поиском в языке перевода соответствия с эквивалентным оригиналу прагматическим значением и сложность воспроизведения коммуникативно-прагматического содержания образа персонажа; обнаружено, что наиболее употребляемыми прагматически обусловленными трансформациями, которые способствуют достижению адекватности перевода, оказались замена, генерализация и добавление.

Ключевые слова: прагматический потенциал, трансформация, адекватность, эквивалентность, адаптация, коммуникативный эффект.

The article deals with the theoretical preconditions of the pragmatic aspect of fiction literature translation. The most widespread reasons and peculiarities of usage of pragmatically motivated lexical and grammatical transformations illustrated by the examples of Ukrainian translation of classical English literature are identified and analyzed. The article proves that the challenge for the translator in rendering of fiction text pragmatics lies in difficulties concerning the search of the pragmatic equivalent and the complexity of communicative-pragmatic content of character's image rendering. It is revealed that the most frequently used pragmatically motivated transformations that contribute to the achievement of adequacy of translation are substitution, generalization and addition.

Key words: pragmatic potential, transformation, adequacy, equivalence, adaptation, communicative effect.

З розвитком перекладознавства все більше зростають вимоги до якості перекладу. Проте, якщо раніше в центрі уваги науковців зазвичай були відмінності систем мов оригіналу та перекладу, то сьогодні серед